

2. URÁNIA FILMNAPOK

a fény mesterei – magyar operatőrök

2014. január 24-26.

Amerikai anzix, 1975, 105', kísérőfilm: Közelképben az operatőr

r: Bódy Gábor, o: Lugossy István, trükkoperatőr: Timár Péter

Bódy Gábor mannheimi nagydíjas elsőfilmjében az amerikai polgárháborúban harcoló negyvennyolcas magyar emigrációnak állít abszurd filmemléket. A film-anyag technikai manipulációja – a fekete-fehér, roncsolt, karcos képek, a maszkolások, a torz hangcsík – a mozi születése előtti filmeletet sejtet...

Aphrodite, 1918, 60', némafilm zongorakísérettel

r: Deésy Alfréd, o: Vass Károly

Az Olaszországban játszódó szerelmi történet látványos képsorait a virázs technikával létrehozott különleges színvilág teszi álomszerűvé. A kameramunka a méltatlanul elfeledett Vass Károlyt dicséri, aki – elhagyva az országot – a német filmgyártás sokat foglalkoztatott operatőre lett, többek között Fritz Lang mellett.

Bakaruhában, 1957, 92', kísérőfilm: Közelképben az operatőr

r: Fehér Imre, o: Badal János

Az ötvenes évek egyik legnépszerűbb filmjét a röviddel ezután Franciaországba emigrált Badal János, Jacques Tati későbbi operatőre fotografálta. Badal remek atmoszférateremtő, plasztikusan ragadja meg tízes évek kisvárosi miliójét, és hollywoodiasan attraktív képekben látatja a kor sztárjait, Darvas Ivánt és Bara Margitot.

A beszélő köntös, 1941, 89'

r: Radványi Géza, o: Hegyi Barnabás

A Mikszáth-regény filmváltozata – főszerepében Jávor Pállal – az első részben színes magyar film, amely mindössze három Agfacolor nyersanyagra rögzített jelenetével anno egy átlagos produkció háromszorosába került. De megérte a befektetést: a szuperprodukción óriási sikerrel mutatták be idehaza és külföldön is.

Budapesti tavasz, 1955, 99'

r: Máriássy Félix, o: Illés György

A „felszabadulás” tizedik évfordujára rendelt film – Gábor Miklóssal és Gordon Zsuzsával a főszerepben – nem csak témájában, de operatőri stílusában is újat hozott: itt – a neorealista külsőkben és az intim megvilágítású belső terekben – talál rá természetességet sugárzó stílusára a magyar operatőr-iskola atyja, Illés György.

Csajok, 1995, 95'

r: Szabó Ildikó, o: Jankura Péter, Sas Tamás

A szándékoltan elrajzolt jelenetekből építkező, de a kilencvenes évek levegőjét is őrző film három nőről szól (Eszenyi Enikő, Udvaros Dorottya, Szalay Marianna), „meg a hozzájuk tartozó mindenféle férjekről, gyerekekről, szeretőkről, apákról, anyákról, rokonokról, ismerősökről és idegenekről”.

Csempészek, 1958, 81'

r: Máriássy Félix, o: Hegyi Barnabás

Az 1930-as években játszódó film egy román parasztszönyeg és egy magyar parasztember párhuzamosan futó, majd összefonódó történetét beszéli el. Hegyi Barnabás (*Valahol Európában, Kórhinta*) erőteljes természeti képei és lírai közelítései teszik az alkotást a korszak magyar filmművészetének egyik csendes klasszikusává.

Csontváry, 1980, 100'

r: Huszárik Zoltán, o: Jankura Péter

Mint minden festő-film, ez is nehéz vállalás: az operatőrnek itt Csontváry Kosztka Tivadar festményeivel kell megmérkőznie. Jankura Péter ihletetlen közvetít rendező és festő között. A kikockázott taorminai naplemente, a sivatagi bolyongás képei vagy a jajcei vízesésnél forgatott jelenetek méltó mozgóképi párjai Csontváry festményeinek.

Déryné hol van? 1975, 93'

r: Maár Gyula, o: Koltai Lajos

A XIX. század legendás színésznőjének élettörténeseit megragadó film – Törőcsik Mari cannes-i díjas alakításával – a művészlét univerzális tükrö. Koltai Lajos (*Mephisto, Maléna*) a műtermi filmfényképezés csúcspontját nyújtja ebben a rembrandti fényhatásokra építő, póré „arcok-filmben”. Maár Gyula emlékére.

Egy teljes nap, 1988, 86', kísérőfilm: Közelképben az operatőr

r-o: Grunwalsky Ferenc

Az *Egy teljes nap* – a magyar *Taxisofőr* – Nemcsák Károllyal a főszerepben a rendszerváltás időszakának egyik legfontosabb filmje. Grunwalsky jelentős stílusfordulatot hoz a magyar filmbe: videóra forgat, és fenekestül felforgatja a klasszikus fotografálás szabályait.

Eiben István fényudvara – Az utolsó tekercs, 2002, 40'

sz: Német Beatrix, r: Medgyesi Gabriella

Eiben István egyedülállóan gazdag életművet, csaknem 135 általa fényképezett hosszú játékfilmet hagyott az utókorra. Az „Öreg”, mert a Hunniában csak így hívták, úgy látott, mint a nyersanyag. Legendák keringenek az „eibeni fény” titkáról. A dokumentumfilmben a szakma nagyjai idézik fel Eiben István fényudvarát.

Az én XX. századom (16), 1989, 102'

r: Enyedí Ildikó, o: Máthé Tibor

A játékos-ironikus filmjese a mozgókép számára is nélkülözhetetlen elektromos fény születését idézi meg. Az operatőrnek a némafilmek bájos világát kellett újra teremtenie, azok elrajzolt műtermi stílusában kellett férfi és nő párharcát jellemeznie. A film 1989-ben Cannes-ban Arany Kamera díjat nyert.

Ének a búzamezőkről, 1947, 82'

r: Szóts István, o: Makay Árpád, Hegyi Barnabás

A Móra-regényből készült művet a magyar modernizmus (Gaál, Sára, Jancsó, Makk, Szabó) iskolateremtő alkotásnak tekintette. A filmet a korszak két legkiválóbb operatőre fotografálta: Ertlény Barnabás készítette a természetes belső felvételeket, míg a film külső kompozícióját a *Halálos tavaszt* is fényképező Makay Árpád.

Fényes szelek (12), 1968, 78'

r: Jancsó Miklós, o: Somló Tamás

A világ filmművészetére jelentős hatást gyakorló, geometrikusan komponált hosszú snittet Jancsó Somló Tamással alakította ki. A NÉKOSZ mozgalom élményét megidéző és a 68-as diáklázadások szellemét közvetítő *Fényes szelek*ben emellett megjelenik a tánc, a későbbi filmekre is jellemző koreografikus Jancsó-stílus.

Foglalkozása operatőr, 1994, 56'

r: Muhi András, Muhi Klára

Az operatőr képekkel kommunikáló korunk anonim hőse. A magyar operatőri iskola egyike azoknak a legendáknak, amelyekről vajmi keveset tudunk. A riportfilm a magyar filmek erőteljes képi világának legnagyobb mestereit vallatja a mesterség, a képkészítés titkairól.

Haggyállógva Vászka, 1995, 86'

r: Gothár Péter, o: Gózon Francisko

Vászka, a ravasz, ám jólelkű pityeri rabló, és Ványa, a hasonlóan dörzsölt falusi rabló legyőzi a kommunisztákot. Gothár filmjének radikális stilizációja – így a videóra forgatott, trükkökkel dúszított, majd filmszalagra visszaírt látványvilág – mesévé változtatja a szovjet diktatúrát.

Hideg napok, 1966, 96'

r: Kovács András, o: Szécsényi Ferenc

A modernizmus meghatározó filmjének namcsak a történetét, de a képi világát is az éles kontrasztok uralják: a cellájukban a tárgyalásukra váró katonák (Latinovits Zoltán, Darvas Iván, Szilágyi Tibor és Szirtes Ádám) visszaemlékezéseiből bomlik ki az újdéki mézslárs tragikus története.

Hortobágy (12), 1936, 82'

r: Georg Höllering, o: Schäffer László

Sajátos sziget a magyar film történetében ez az alkotás, amelyben egyedülálló természeti felvételeken, különös dokumentatív erővel „szólal meg a puszta élete” (Móricz). A felvételeket az akkor már neves Schäffer László készítette, aki a húszas években olyan filmekben dolgozott, mint a *Berlin, egy nagyváros szimfóniája*.

Hosszú alkony, 1997, 67'

r: Janisch Attila, o: Medgyesi Gábor

A Shirley Jackson írása nyomán született film egy idős régészsnő különös, álomszerű bolyongásának leszámk tanúit. A thrillerelemekkel átszótt mentális utazástörténetet a fantasztikus energiákat mozgató Törőcsik Mari arcjátéka és az aprólékos gondnal megalkotott, atmoszférikus tájak teszik feledhetetlenné.

József és testvérei – Jelenetek egy parasztbibliából (18), 2003, 100', r: Jeles András, o: Babos Tamás

Jeles András pályafutása kivülállásával, irányzatok, műfajok és stílusok felettiségeivel tűnik ki. *A József és testvérei*, melyet a Filmszemle zsűrije a rendezői látványdíjjal elismert el, a Parasztbibliáj archaizáló nyelvén megszólaló ő- és újszövevény történetek árnyjátéka és egy éjjeli kamerával rögzített jelen idejű rémálom dialógusa.

Két lány az uccán, 1939, 75'

r: Tóth Endre, o: Vass Károly

Két tehetséges, Berlinből frissen visszatért magyar művész közös munkája ez a film, melynek városi meséjében túltengnek a könnyű erkölcsű, éjszakai életet élő lányok. A világháború kitérőse előtti napokban forgatott produkció sablonoktól eltérő dramaturgiáját Vass Károly igényes és formabontó képei kísérik.

Kísértés, 1941, 93'

r: Farkas Zoltán, o: Eiben István

Mindig az a perc... – éneklő Fényes Szabolcs talán legismertebb filmslágerét a kor femme fatale-ja, Karády Katalin, aki ezúttal bosszúból csavarja el áldozata fejét. A filmet, amelynek külső felvételeit a fűzérradványi Károlyi-kastély parkjában rögzítették, az attraktív fény-árnyék hatások mestere, Eiben István fényképezte.

Lakatlan ember, 1992, 104', kísérőfilm: Közelképben az operatőr

r-o: Klöpfler Tibor

A nyolcvanas években a rendszerváltás előszele új témákat, a video megjelenése pedig új technikai lehetőségeket hozott filmgyártásunkba. Klöpfler low-budget filmje – amelyben két barát, Fővárosi Tamás és Békés Csaba keresi helyét a világban – a jó példa arra, hogy mi mindent lehetett kihozni akkoriban a videotechnikából.

Megszállottak, 1961, 95'

r: Makk Károly, o: Illés György

A hatvanas évek elején még ritkaságnak számított, ha egy magyar film szinte összes jelenete külső helyszíneken forgott. A *Megszállottak*, melynek története egy illegális alföldi kútfúrás ügye körül bonyolódik, a korai úttörő filmek közé tartozik. A táj folyton változó hangulata kulcsfontosságú az atmoszféra szempontjából.

Mester és a tanítványok – 1-3. rész, 2007, 80'

r: Káel Csaba, o: Lajos Tamás

A mozgókép mestereiről keveset tud a filmszerető közönség. Arról a magyar, majd nemzetközivé lett iskoláról pedig, amelynek meghatározó mestere Illés György, szinte csak a szakmának van tudomása. A hatrészes sorozat róla és tanítványairól szól. Az első vetítés főszereplői: „Illés Papi”, Ragályi Elemér és Sára Sándor.

Mester és a tanítványok – 4-6. rész, 2007, 80'

r: Káel Csaba, o: Lajos Tamás

Az Illés Györgyről és tanítványairól szóló dokumentumsorozat folytatásában „Illés Papi” további három világhírűvé lett tanítványa, Zsigmond Vilmos, Kovács László és Koltai Lajos szóal meg.

Meteo, (12), 1989, 98',

r: Monory-Mész András, o: Szabó Gábor

Egy film, amelynek képi világa közelebb áll a *Szárnyas fejdaváshoz* és a *Brazilhoz*, mint a magyar filmtörténet fősodrához. A rendszerváltás évében készült, kultuszfilmmé vált alkotás a science fiction műfaji konvencióin keresztül alkotja meg a szocialista tömb felbomlásának vízióját.

Nárcisz és Psyché I-II. (16), 1980, 208'

r: Bódy Gábor, o: Hildebrand István

A Weöres Sándor verses regénye alapján készült mű fantasztikus-romantikus vízióban bontja ki a cigány grófnő, a tragikus sorsú drámaíró és a fantaszta tudós szerelmi háromszögének történetét. Bódy látványra vonatkozó gigantikus elképzeléseit az analóg technika lehetőségeit végtelenig kihasználó Hildebrand István, a Várkonyi-filmek operatőre valósította meg.

Örökmozi, 1983, 90', kísérőfilm: Tóth János kinematográfus

r-o: Tóth János

Tóth János a hatvanas években elsősorban BBS-rövidfilmek operatőreként, a hetvenes években pedig rendező-operatőreként megkerülhetetlen alakja a korszak kísérleti filmezésének. Az általa fényképezett és részben rendezett etűdökből összeállított antológiát az öt köszöntő, 2000-ben készült filmetűd kíséretében vetítjük.

Az ötödik pecsét (12), 1976, 107'

r: Fábri Zoltán, o: Illés György

A film hőseit a vészszöszök sodorja a Fábri Zoltán filmjeire jellemző morális válsághelyzetbe. Állandó alkotótársának, Illés György operatőrnek sokféle stílust kellett itt ötvöznie: a film első felét egyetlen helyszínen egyetlen fényforrással uralja, ezt később látomásos, majd dokumentatív képek sora váltja fel.

Rabmadár, 1929, 77', zongorakísérettel

r: Sugár Pál, o: Oskar Weitzenberg és Bécsi József

A krimi és szenvedélydráma műfaját ötvöző némafilmben a női börtön foglya felkeresi kedvesét, aki miatt elítélték... A magyar filmgyártás nagy úttörője, Bécsi József társoperatőrként dolgozott a látványos produkcióban, amelyen a puritán és lendületes amerikai film és a német expresszionizmus hatása egyaránt érződik.

Sámán, 1977, 90'

r: Zolnay Pál, o: Ragályi Elemér

A minden szabályt felrúgó „tudatfilm” egyedülálló összművészeti alkotás a magyar filmtörténetben. A lakásba zárt színész Weöres Sándor, Nagy László, József Attila megzenésített verseinek segítségével a lélek vidékein jár. Az operatőrnek határtalan szabadsága van az improvizációban.

Sirokkó, 1969, 80', kísérőfilm: Tanulmány

r: Jancsó Miklós, o: Kende János

Kende János, aki a *Csend és kiáltástól* kezdődően Jancsó állandó alkotótársa lett, itt a francia koproduciónak köszönhetően egy olyan mozgékony kamerával dolgozhatott, amely már 12 percnyi negatív tárolására volt képes. Így jöhetett létre a mindössze 11 beállítástól álló film, amely Jancsó legprovokatívabb alkotása lett.

Szevasz, Vera, 1967, 110'

r: Herskó János, o: Zombolyai János

Francia újhullám ihlette balatoni road movie a Jean Sebergre emlékeztető Neményi Marival a főszerepben. Zombolyai hosszú jeleneteket vesz fel autóban, állomáson, nyári táborban, esküvőn – kézből, természetesen még steadicam nélkül. A film esküvői jelenete a magyar dokumentarizmus egyik előfutára.

Szindbád (16), 1971, 90', kísérőfilm: Közelképben az operatőr

r: Huszárik Zoltán, o: Sára Sándor, makrofelvételek: Gujdár József

A magyar filmtörténet legszebb képei valószínűleg a *Szindbád*ban vannak. Szinte mindent felszív a látvány: a cselekményt, a karaktert, a drámát. A haldokló Szindbád tudatának utolsó fellobbanását festményszerű képek, varázslatos lány- és asszonyportrék és olykor azonosíthatatlan tárgyú makro-felvételek jelenítik meg.

A tanítványok, 1985, 100', kísérőfilm: Közelképben az operatőr

r: Bereményi Géza, o: Kardos Sándor

Az unortodox képi megoldásból építkező alkotás az egyik leghitelesebb történelmi filmünk a háborúba sodródó Magyarországról, s egyben a nyolcvanas évek értelmiségi közérzetének lenyomata. A kamera szinte megállás nélkül mozog, s egy percre sem hagyja nyugton a nézőt.

A táncz, 2001, 52'

r: Fazekas Bence, o: Varga Zs. Csaba és Szirtes András

Az első „megrendezett” magyar filmösszeállítás, *A táncz* 1901-ben készült. Az Uránia vetítőgépesze, Zitkovszky Béla – első operatőrünk – saját készítésű kamerájával rögzítette az Uránia tetőteraszán. A sikeres produkció később megsemmisült. A centenáriumra készült dokumentumfilm az örökre elveszett mű titkát kutatja.

Twist Olivér, 1919, 40', zongorakísérettel

r: Garas Márton, o: Eiben István

Dickens műveiből már a némafilm-korszakban több mint száz adaptáció készült. A *Twist Olivér* magyar filmváltozatát 1919-ben, a proletárdiktatúra idején forgaták, viraszírozott kópiája hiányosan maradt fenn. Operatőre a magyar filmkomédiára jellemző glamúr stílus megteremtője, Eiben István.

Valahol Európában (12), 1947, 100'

r: Radványi Géza, o: Hegyi Barnabás

A háborút követő életérzést, az elarabult, éhező gyerekek sorsát megszólaltató film operatőri megoldásait tekintve is korszakalkotó. Hegyi riportszerű, hosszútáv beállításai a magyar neorealizmus átütő erejű képei, míg a belsőknben gyakran találkozunk a német expresszionizmusra jellemző, a drámaiságot fokozó fényhatásokkal.

Werckmeister harmóniák (16), 2000, 145'

r: Tarr Béla, o: Medvigy Gábor, Novák Emil, Patrick de Ranter, Rob Tregenza, Erwin Lanzensberger, Gurbán Miklós

Az azonosítatlan kelet-európai kisvárosban játszódó pusztulástörténetben a Tarr-stílus védtegetlen kelet-európai koreográfált mozgások és a hosszútáv beállítások a megállíthatatlan összeomlás felé haladó világ kivételes erősségű képi-elbeszélő eszközei.

NAP	ÓRA	DÍSZTEREM	CSORTOS	FÁBRI	KÁVÉZÓ
jan. 24.	11:00		Operatőri workshop középiskolásoknak		
	15:00		R2 – Rövidfilmek a hatvanas-hetvenes évekből	A BESZÉLŐ KÖNTÖS	
	17:00	VALAHOL EURÓPÁBAN	KÉT LÁNY AZ UCCÁN	HORTOBÁGY	
	19:00	RABMADÁR	CSEMPÉSZEK	CSONTVÁRY	
	21:00	ÖRÖKMOZI	SZEVASZ, VERA	SZINDBÁD	

jan. 25.	10:00	R8 – Rövidfilmek az ezredfordulóról	FOGLALKOZÁSA OPERATŐR		
	11:00		MESTER ÉS A TANÍTVÁNYOK 1.	BUDAPESTI TAVASZ	
	13:00	SÁMÁN	MESTER ÉS A TANÍTVÁNYOK 2.	R7 – Így jöttek	
	15:00	AMERIKAI ANZIX	ÉNEK A BÚZAMEZŐKRŐL	R6 - Természetfilmezők	Magyar operatőri iskola
	17:00	TWIST OLIVÉR, APHRODITÉ	R1 – Rövidfilm-ritkaságok a harmincas-negyvenes évekből	HIDEG NAPOK	
	19:00		HOSSZÚ ALKONY	MEGSZÁLLOTTAK	18:45 Brass on Brass koncert
	20:30	DÉRYNÉ, HOL VAN?	WERCKMEISTER HARMÓNIAK	21:00 CSAJOK	

jan. 26.	10:00	EIBEN ISTVÁN FÉNYUDVARA	A TÁNCZ	R9 – Dokumentumfilmek az ezredfordulóról	
	11:00	KÍSÉRTÉS	R3 – Dokumentum és líra		
	13:00	A TANÍTVÁNYOK	R4 – Stílusvariációk	FÉNYES SZELEK	
	15:00	AZ ÖTÖDIK PECSÉT	R5 – Rendező operatőrök – operatőrrendezők	BAKARUHÁBAN	
	17:00	AZ ÉN XX. SZÁZADOM	EGY TELJES NAP	SIROKKÓ	A zongoránál Darvas Ferenc
	19:00	METEO	NÁRCISZ ÉS PSYCHÉ I-II.	LAKATLAN EMBER	
	21:00	HAGGYÁLLÓGVA VÁSZKA		JÓZSEF ÉS TESTVÉREI	

Az Uránia Filmnapok rendezvényét a Filmszínház 2013-ban azzal a szándékkal hozta létre, hogy a magyar film és a filmekeket alkotó szakma – dramaturgok, vágók, látványtervezők – láthatóságát növelje, valamint hogy hozzáférhetőbbé tegye filmkultúránk klasszikus értékeit. A kezdeményezés mögött az a tapasztalat áll, hogy a mozikultúra fenntarthatóságának feltétele, hogy események formájában teremtsünk alkalmat a filmekkel való találkozáásra.

A Filmnapok első kiadásán a hangmérnökök és filmzene-szerzőink, azaz a film hangja, a sound design került a program középpontjába. A folytatás főszereplői idén az operatőrök, a nemzetközileg is méltán elismert magyar operatőri iskola.

A műsorban a szűk három nap szigorú területi korlátai ellenére is igyekszünk e szakma sokszínűségét, alkotói gazdagságát felmutatni: történetileg, műfajilag és tematikusan is szélesre nyitjuk az optikát, miközben arra is figyelünk, hogy a közismert művek mellett ritkábban látható, kevésbé ismert és elismert alkotások is megjelenhessenek a vásznon. Kiemelt figyelmet szentelünk a szakma két nagyságának, a száz éve született Illés Györgynek és Hegyi Barnabásnak.

Egy ilyen szélesebb merítésű mustra arra is jó alkalom, hogy felhívjuk a figyelmet arra, a filmkincs technikai értelemben mulandó. A bemutatásra kerülő filmek egytől egyig a legjobb elérhető hordozón kerülnek a nézők elé. Megőrzésük feladat, a jelen feladata.

A műsoron szereplő közel ötven vetítésen nyolcvannál is több rövid- és egészestés-, játék- és dokumentumfilm szerepel, melyek közül a legkorábbi 1918-ban, a legújabb 2013-ban készült. A bemutatásra kerülő művekről weboldalunkon közzé tesszük leírásukat.

A tájékozódást a műsorrendben az alábbi jelölések segítik:

- Hegyi Barnabás 100
- Illés György 100
- Némafilmek – zongorán kísér Darvas Ferenc
- Rövidfilm-összeállítások
- Operatőrökről szóló riportfilmek

A válogatás és a filmszerzés során tapasztalt szakmai összefogásért és támogatásért ezúton mondunk köszönetet.

KÍSÉRŐPROGRAMOK

Operatőri workshop középiskolásoknak

Január 24., 10:00, Fábri terem

A filmzés iránt érdeklődő fiatalokat Szabó Gábor és Kardos Sándor operatőrök vezetnek be a szakma műhelytitkaiba. Meghívásos rendezvény.

Magyar operatőri iskola – pódiumbeszélgetés

Január 25., 15:00, Uránia Kávéház

A beszélgetés témája a sokat emlegetett „magyar operatőri iskola” – mit értettek ez alatt az ötvenes évektől kezdődően, hogyan alakult át jelentése az idők folyamán, és mit jelent ma. Meghívott vendégeink Sára Sándor, Kende János, Koltai Lajos és Nagy András operatőrök, valamint Muhi Klára filmkritikus és Fazekas Eszter filmtörténész. Moderátor: Buglyá Zsófia.

A Brass on Brass tradicionális jazz együttes zenés estje

Január 25., 18:45, Uránia Kávéház

Az együttes tagjai képzett zenészek, akik a dixielanden kívül blues, gospel és swing számokat játszanak, valamint a 20-as, 30-as, 40-es évek standard jazz dalait. Vendég: Perczel Kovács Orsolya énekesnő

Improvizációk filmhangra – a zongoránál Darvas Ferenc

Január 26., 17:00, Uránia Kávéház

A zenész az 50-es, 60-as éveket megidéző zenei egyveleggel lepi meg a közönséget.

Mozifelvevők – kiállítás

A galérián archív képekből összeállított kiállítással tisztelgünk a magyar operatőri szakma múltja előtt. Kurutz Márton és Gavajda Péter munkájában kiemelt helyen emlékezünk a két száz éve született mesterre, Illés Györgyre és Hegyi Barnabásra. Az alkalmi kiállítás a rendezvény három napján látható. Ezúton is köszönetet mondunk mindazon személyeknek és szervezeteknek, akik hozzájárultak a gyűjteményünkben található képanyag felhasználásához.

RÖVIDFILMEK

R1 – RÖVIDFILM-RITKASÁGOK A HARMINCAS-NEGYVENES ÉVEKBŐL, 75'

A Magyar Film Iroda volt a két világháború között az a műhely, ahol számos filmművésznünk pályája indult. Itt kezdte pályafutását világozóként Illés György, laboránsként Szécsényi Ferenc, állófotósként Inkey Tibor is. Az összeállítás az MFI-ben készült kultúrfilmek közül válogat.

- Film a filmről,** 1940, 11', r: Cserépy László, o: Icsey Rezső
- Látta-e már Budapestet télen?,** 1940, 16', r: Dáloky János, o: Kerti Lajos
- Cigarettafüst,** 1941, 12', Barabás Pál, o: Hegyi Barnabás
- A munka akrobatái,** 1939, 10', r: Simonyi Lia, o: Horváth József
- Halló, halló,** 1940, 13', r: Cserépy László, o: Fekete Ferenc
- Így játszottok ti,** 1940, 13', r: Apáthy Imre, o: Hegyi Barnabás

R2 – RÖVIDFILMEK A HATVANAS-HETVENES ÉVEKBŐL, 60'

A műfajilag vegyes összeállítás a két évtized három emlékezetes, külföldön is sikert aratott – az oberhauseni rövid- és kísérleti filmes fesztiválon díjakat szerzett – magyar filmjét mutatja be.

- 9 perc,** 1960, 9', r: Wiedermann Károly, o: Hildebrand István
- Kézenfogva,** 1963, 12', r-o: Herskó Anna
- Kilencedik emelet,** 1977, 39', r: Gyarmathy Lívia, o: Koltai Lajos, Pap Ferenc

R3 – DOKUMENTUM ÉS LÍRA, 100'

A Balázs Béla Stúdióban készült rövid, „kísérleti” dokumentumfilmekben a képi stílus erőteljesen ellenpontozza a témából fakadó elvárásainkat. Az objektív-realista stílust feltételező dokumentarista hatás a képi megoldásoknak köszönhetően szubjektív-lírai, sőt néha absztrakt karaktert kap.

- Strand,** 1963, 15', r-o: Ventilla István
- Találkozás,** 1963, 12', r: Elek Judit, o: Zöldi István
- Férfiarckép,** 1964, 9', r: Gyöngyössi Imre, o: Sára Sándor, Gaál István
- Kései rekviem,** 1967, 5', r: Schiffer Pál, o: Andor Tamás
- Archaikus torzó,** 1971, 34', r: Dobai Péter, o: Koltai Lajos
- Emlékek egy városról,** 1985, 25', r: Mész András, o: Peter Hutton

R4 – STÍLUSVARIÁCIÓK, 100'

A Balázs Béla Stúdió az alapítók szándéka szerint a filmkészítés „előszobája”: a diplomát szerző alkotók itt készíthetik el első önálló rövidfilmjeiket, itt próbálhatják ki szabadon saját stílusukat. Vagyis a Stúdióban születő filmek mintegy „bevezetést” jelentenek a magyar filmtörténetbe: itt találjuk a legkülönbözőbb stílusok születésének eredetvidékét.

- Miénk a világ,** 1963, 14', r: Kardos Ferenc, o: Zsombolyai János
- Elégia,** 1965, 20', r: Huszárik Zoltán, o: Tóth János
- Hosszú futásodra mindig számíthatunk,** 1968, 13', r: Gazdag Gyula, o: Jankura Péter
- Diorissimo,** 1980, 32', r: Xantus János, o: Matkócsik András
- A másik oldal,** 1985, 21', r: Szabó Illdikó, o: Dávid Zoltán

R5 – RENDEZŐ OPERATŐRÖK – OPERATŐRRENDEZŐK, 109'

Vannak rendezőink, akik operatőrként kezdik pályafutásukat, operatőrök, akik időnként rendeznek is, s végül olyanokat is találunk szép számmal, akik életművében kiegyensúlyozottan jelennek meg a két szerepkör. Rendező-operatőrként első sorban a BBS-ben valószínűsíthetően meg önálló művészi elképzeléseiket.

- Vízkereszt,** 1967, 12', r-o: Sára Sándor
- Anyaság,** 1972, 42', r-o: Grunwalsky Ferenc
- Szilveszter,** 1974, 14', r-o: Ragályi Elemér
- Visus,** 1976, 20', r-o: Timár Péter
- Hajnal,** 1980, 21', r-o: Szirtes András

R6 – TERMÉSZETFILMEZŐK, 96'

Az összeállítás a természetfilm, avagy a tudományos ismeretterjesztő film műfajában alkotó operatőrök, rendező-operatőrök munkáiból válogat. Ötven év hat alkotását mutatja be, köztük a Cannes-ban a filmtechnikusok díját elnyert *Bölcsőket* és a szintén Cannes-ban a kategória nagydíját és a filmtechnikusok díját elnyert *Nyitányt*.

- Bölcsők,** 1957, 18', r: Kollányi Ágoston, o: Vancsa Lajos
- Nyitány,** 1964, 10', r-o: Vadász János
- Visszafelé,** 1983, 6' r-o: Rák József
- Úton,** 1990, 15', r-o: Zöldi István
- Nászidő,** 2007, 13', r-o: Juhász Ágota
- Budapesti vadon,** 2006, 34', r-o: Tóth Zsolt Marcell

R7 – ÍGY JÖTTEK, 122'

Olyan, többnyire a Színház- és Filmművészeti Egyetemen készült filmek szerepelnek az összeállításban, amelyekben egy azóta befutott operatőr- (és rendező-) nemzedék adott magáról első híreket.

- Hajnal,** 1991, 7', r-o: Pados Gyula
- Angst,** 1996, 18', r: Mispál Attila, o: Nagy András
- Necropolis,** 1998, 33', r: Hajdu Szabolcs, o: Erdély Mátyas
- Tranzit,** 1999, 9', r: Török Ferenc, o: Garas Dániel
- Szortírozott levelek,** 2000, 33', r: Kocsis Ágnes, o: Pohárnok Gergely
- 18 kép egy konzervgyári lány életéből,** 2002, 22', r: Kocsis Ágnes, o: Fillenz Ádám

R8 – RÖVIDFILMEK AZ EZREDFORDULÓRÓL, 120'

A magyar rövidfilm ezredfordulós fesztiválsikereire emlékeztető összeállítás Nagy Dénes 2013-ban Cannes-ban bemutatott filmjével zárul.

- Szél,** 1996, 6', r: Iványi Marcell, o: Haraszti Zsolt
- Aranymadár,** 1999, 28', r-o: Szaladják István
- Hypnos,** 2002, 15', r: Fliegauf Bence, o: Szatmári Péter
- Résfilm,** 2005, 19', r-o: Kardos Sándor
- A vírus,** 2005, 27', r: Kocsis Ágnes, o: Herbai Máté
- Lágy eső,** 2013, 25', r: Nagy Dénes, o: Dobos Tamás

R9 – DOKUMENTUMFILMEK AZ EZREDFORDULÓRÓL, 110'

A válogatásban szereplő öt alkotás a dokumentumfilmben rejlő gazdag asszociációs lehetőségekre, s az operatőrnek e lehetőségek megteremtésében játszott szerepére irányítja a figyelmet.

- Gencsimese,** r: Mógor Ágnes, o: Beck György
- Amikor Gyula bácsi vásárra vitte volt a tölcséres hegedűjét,** r: Czigány Zoltán, o: Csukás Sándor
- Imádság,** r-o: Mohi Sándor
- Záporosd, szebeni szél,** r-o: Balog Gábor
- Csendország,** r: Lakatos Róbert, o: Bálint Arthur

jelképes belépő: 50 forint
www.urania-nf.hu
www.facebook.com/UraniaBudapest
A műsorváltozás jogát fenntartjuk.

Uránia Nemzeti Filmszínház – 1088 Budapest, Rákóczi út 21., T.: 486 3400

